

रत्नागिरी येथे १०० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेचे
नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व त्यास
संलग्नित जिल्हा सामान्य रुग्णालयाचे
श्रेणीवर्धन करून ४३० रुग्णखाटांचे जिल्हा
रुग्णालय स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमईडी-२०२०/प्र.क्र.१८/२०/शिक्षण-१

९ वा मजला, गो.ते.रुग्णालय संकुल, नविन मंत्रालय, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई ४०० ००९.

दिनांक: ०२. ०९. २०२२.

प्रस्तावना :

जागतिक आरोग्य संघटनेच्या मानकांप्रमाणे १००० लोकसंख्येसाठी १ डॉक्टर असणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्र राज्य हे भारतातील प्रगत राज्य असून शैक्षणिक क्षेत्रात विशेषतः वैद्यकीय शिक्षणाच्या क्षेत्रात अग्रगण्य राज्य मानले जाते. तथापि महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी सन २०२०-२०२१ नुसार महाराष्ट्र राज्यात प्रति १००० लोकसंख्येमागे डॉक्टरांचे प्रमाण ०.८४ इतके आहे. देश पातळीवरील सरासरीच्या (०.९०) दृष्टीने सदर प्रमाण कमी असून जागतिक आरोग्य संघटनेच्या मानकांप्रमाणे अत्यंत अल्प आहे. राज्यात सध्या डॉक्टरांची कमतरता असल्यामुळे वैद्यकीय शिक्षण विभागातील व सार्वजनिक आरोग्य विभागातील डॉक्टरांची बहुतांश पदे रिक्त आहेत. त्यामुळे राज्याच्या निमशहरी, ग्रामीण, दुर्गम व अतिदुर्गम भागातील जनतेस आरोग्यविषयक प्राथमिक सुविधा उपलब्ध करून देण्यात अडचणी निर्माण होतात. राज्याच्या लोकसंख्येत झालेली वाढ आणि वैद्यकीय शिक्षणाबाबत तसेच आरोग्य सुविधेबाबत निर्माण झालेली जागरुकता लक्षात घेता नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय सुरु करणे गरजेचे आहे.

रत्नागिरी जिल्ह्याचा बराचसा भाग ग्रामीण असल्यामुळे येथील जनतेस दर्जेदार व परवडण्याजोग्या वैद्यकीय सुविधांचा अभाव जाणवत आहे. सद्यःस्थितीत रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये सार्वजनिक आरोग्य सेवेची रुग्णालये आहेत. परंतू, या मर्यादित वैद्यकीय सेवेद्वारे संपूर्ण जिल्ह्यास आरोग्य व्यवस्था पुरविण्यास अडचण निर्माण होत आहे. त्यानुषंगाने वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाच्या अधिपत्याखाली रत्नागिरी येथे १०० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेचे नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व त्यास संलग्नित जिल्हा सामान्य रुग्णालयाचे श्रेणीवर्धन करून ४३० रुग्णखाटांचे जिल्हा रुग्णालय स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

त्यानुषंगाने सदर प्रस्ताव मा.मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी सादर करण्यात आला होता. त्यास आता दिनांक १०.०८.२०२२ रोजीच्या मा.मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

रत्नागिरी येथे १०० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेचे नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व त्यास संलग्नित जिल्हा सामान्य रुग्णालयाचे श्रेणीवर्धन करून ४३० रुग्णखाटांचे जिल्हा रुग्णालय केंद्र शासनाच्या मान्यतेनंतर सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. प्रस्तावित

शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयाचे नाव "शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व जिल्हा सामान्य रुग्णालय, रत्नागिरी" असे करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सद्यस्थितीत सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारीतील जिल्हा सामान्य रुग्णालयाची ४.७५ एकर जागा, स्त्री रुग्णालयाची २.७५ एकर जागा तसेच प्रादेशिक मनोरुग्णालयाची १४.३२६ एकर जागा अशी एकूण २१.८२ एकर जागा तात्पुरत्या स्वरूपात सार्वजनिक आरोग्य विभागामार्फत वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागास निःशुल्क वापरास उपलब्ध करण्यास व त्या ठिकाणी नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व संलग्नित जिल्हा रुग्णालय सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सद्यस्थितीत ३ वर्षांसाठी तात्पुरत्या स्वरूपात स्त्री रुग्णालय, रत्नागिरीची इमारत वैद्यकीय महाविद्यालयासाठी उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. प्रादेशिक मनोरुग्णालयाच्या जागेपैकी चार एकर जागा महाविद्यालयाच्या प्रस्तावित इमारतीसाठी राखीव ठेवण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच, मा.मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेनंतर महसूल विभागाच्या सहमतीने जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांच्यामार्फत निकषानुसार आवश्यक किमान २० एकर जागा रुग्णालयापासून १० कि.मी.च्या परिघामध्ये उपलब्ध करून घेण्यात येऊन त्या जागेत नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय स्थलांतरित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. प्रस्तावित शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयासाठी शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या विवरणपत्र "क" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आवश्यक तेवढी पदनिर्मिती करण्यास आणि पदे भरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. श्रेणीवर्धीत जिल्हा सामान्य रुग्णालयासाठी (सद्यस्थितीत प्रत्यक्ष अस्तित्वात असलेल्या पदांव्यतिरिक्त) शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या विवरणपत्र "ड" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आवश्यक तेवढी पदनिर्मिती करण्यास आणि पदे भरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

५. रत्नागिरी येथे शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयाशी संलग्नित श्रेणीवर्धीत शैक्षणिक रुग्णालय निर्मिती होईपर्यंत राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान आयोगाच्या मानकांची पूर्तता होण्याच्या दृष्टीने सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारीतील २३० रुग्णखाटांचे जिल्हा सामान्य रुग्णालय, १०० रुग्णखाटांचे स्त्री रुग्णालय व ३६५ रुग्णखाटांचे प्रादेशिक मनोरुग्णालय अशी एकूण ६९५ रुग्णखाटांची तीनही रुग्णालये स्थावर जंगम मालमत्तेसह वैद्यकीय शिक्षण विभागास तात्पुरत्या स्वरूपात निःशुल्क वापरास उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

६. तसेच, जिल्हा सामान्य रुग्णालयाचे श्रेणीवर्धन ४३० रुग्णखाटांच्या शैक्षणिक रुग्णालयामध्ये करून सदर रुग्णालय कराराद्वारे वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागास शैक्षणिक रुग्णालय म्हणून कायमस्वरूपी संलग्नित करण्यास व निःशुल्क वापरास उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

७. प्रस्तावित शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व संलग्नित श्रेणीवर्धीत रुग्णालयांसाठी आवश्यक तसेच अतिरिक्त बांधकाम करण्यास व त्यासाठी आवश्यक खर्चास शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या विवरणपत्र "अ व ब" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

८. प्रस्तावित शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व श्रेणीवर्धीत रुग्णालयांसाठी एकूण अंदाजित रु.५२२.५७ कोटी (अनावर्ती खर्च सुमारे रु.२५९.७७ कोटी व पहिल्या चार वर्षाकरिता आवर्ती खर्च सुमारे रुपये २६२.८० कोटी) इतका खर्च अपेक्षित असून शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या विवरणपत्र “इ” मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आवश्यक निधी उपलब्ध करून त्याप्रमाणे खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे आवश्यकता भासल्यास वेळोवेळी पुरक मागणीद्वारे निधी उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच, चौथ्या वर्षाप्रमाणे आवश्यक आवर्ती खर्चासाठी प्रति वर्षी सुमारे रुपये ८२.१० कोटी इतका निधी उपलब्ध करून त्याप्रमाणे खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे.

९. इतिवृत्त अंतिम होण्याची वाट न पाहता आवश्यकता प्रमाणपत्र निर्गमित करून केंद्र शासनास / राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान आयोगास प्रस्ताव दाखल करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१०. महाविद्यालय व संलग्नित रुग्णालयांकरिता आवश्यक असणारी स्वच्छता, आहार, सुरक्षा, वस्त्र स्वच्छता ही सर्व कामे बाह्यस्रोतामार्फत राबविण्यास परवानगी देण्यात येत आहे. सदरची कामे जाहीर निविदा प्रक्रियेमार्फत ठेकेदारांची नियुक्ती करून शासनाच्या पूर्व मान्यतेने करून घेण्यात यावीत.

११. हा शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक:- २४०/१४७५, दि ०५.०८.२०२२ तसेच वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३६०/२०२२/व्यय-१३, दिनांक ०४.०८.२०२२ रोजीच्या अभिप्रायानुसार आणि मा.मंत्रीमंडळाच्या दिनांक १०.०८.२०२२ रोजीच्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०८२६१२४४३५७३१३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डॉ.श्री.पुं.कोतवाल)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राज्यपाल सचिवालय, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
३. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
४. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मंत्री, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

७. मा.मंत्री (सर्व), महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
८. मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.
९. मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.
१०. सचिव, आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार, निर्माण भवन, नवी दिल्ली.
११. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
१२. अ.मु.स./प्र.स./सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. आयुक्त, वैद्यकीय शिक्षण, मुंबई.
१४. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.
१५. संचालक, आयुष संचालनालय, मुंबई.
१६. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
१७. कुलसचिव, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक (पाच प्रती)
१८. जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी.
१९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १ / २ महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
२०. जिल्हा कोषागार अधिकारी, रत्नागिरी .
२१. जिल्हा शल्यचिकित्सक, सामान्य रुग्णालय, रत्नागिरी.
२२. सर्व अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये.
२३. सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२४. निवडनस्ती (शिक्षण-१).

शासन निर्णय क्रमांक: एमईडी-२०२०/प्र.क्र.१८/२०/शिक्षण-१, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग,

दिनांक -०२.०९.२०२२ चे सहपत्र

विवरणपत्र “अ”

रत्नागिरी येथील सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारितील रुग्णालयांमध्ये किरकोळ बदल व डागडुजी करण्यासाठी येणाऱ्या अंदाजित खर्चाचा तपशील

(रुपये कोटी)

अ.क्र	आवश्यक खर्चाच्या विवरणाची माहिती	आवश्यक निधी
१	जिल्हा रुग्णालय व प्रादेशिक मनोरुग्णालय, रत्नागिरी येथील इमारतींमधील किरकोळ बदल व आवश्यक डागडुजी	५.००
२.	जिल्हा महिला रुग्णालय, रत्नागिरी येथील इमारतींमधील किरकोळ आंतरिक बदल व विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक कार्यक्रमासंबंधी (प्रथम व द्वितीय वर्ष एबीबीएस) यंत्रसामुग्री खरेदी, फर्निचर व ग्रंथालयासाठी आवश्यक पुस्तके इ.	२०.००
	एकूण	२५.००

विवरणपत्र “ब”

प्रस्तावित वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाचा बांधकामाचा अंदाजित खर्चासह तपशील

(रुपये कोटी)

अ.क्र	इमारतीचे स्वरूप	आवश्यक बांधकाम (चौ.मी.)	खर्च प्रति चौरस मिटर	एकूण खर्च
१	वैद्यकीय महाविद्यालय, प्रयोगशाळा, इतर विभागांचे प्रशासकीय कार्यालय, व्याख्यान व परिक्षा कक्ष	१७८८७.६५	२८,०००/- (बांधकाम खर्च + ६०% इतर अनुषंगिक खर्च व इतर कर मिळून एकूण बांधकाम खर्च) ४४,८००/-	८०.१४
२.	ग्रंथालय व अधिष्ठाता यांचे कार्यालय व इतर अनुषंगिक विभाग	४३८०.७५	४४,८००/-	१९.६३
३.	फर्निचर	२२२६८.४	५,०००/- प्रती चौ.मी. या दराने गृहीत धरून + २० % (जीएसटी व इतर करांसहित)	१५.००
	एकूण			११४.७७

विवरणपत्र “क”

महाविद्यालयाकरिता आवश्यक पदे व त्यावरील चार वर्षांचा अंदाजित खर्च

(रुपये कोटीत)

अ.क्र.	संवर्ग		महाविद्यालयास आवश्यक पदे व अंदाजित खर्च
१	वर्ग-१	पदे	४६
		खर्च	४७.८१
२	वर्ग-२	पदे	४७
		खर्च	२०.२९
३	विद्यावेतनाची पदे	पदे	५९
		खर्च	१५.६८
४	वर्ग-३ (नियमित पदे)	पदे	९४
		खर्च	१५.३७
५	काल्पनिक पदे वर्ग-३ (बाह्यस्रोताने)	पदे	१३७
		खर्च	४.७५
६	वर्ग-४ (कंत्राटी)	पदे	६५
		खर्च	१.८८
	एकूण	पदे	४४८
		खर्च	१०५.७८

विवरणपत्र “ड”

रुग्णालयाकरिता आवश्यक पदे व त्यावरील चार वर्षांचा अंदाजित खर्च

(रुपये कोटीत)

अ.क्र	संवर्ग		रुग्णालयास आवश्यक पदे व अंदाजित खर्च
१	वर्ग-१	पदे	३
		खर्च	१.३९
२	वर्ग-२	पदे	३
		खर्च	०.९१
३	वर्ग-३ (नियमित पदे)	पदे	५०३
		खर्च	९०.९४
४	वर्ग-२ (कंत्राटी पद्धतीने) ठोक रक्कम	पदे	११
		खर्च	३.५७
५	वर्ग-३ (काल्पनिक पदे)	पदे	३७
		खर्च	१.४५
६	वर्ग-४ (कंत्राटी)	पदे	४२९
		खर्च	१२.४२
	एकूण	पदे	९८६
		खर्च	११०.६८

विवरणपत्र “इ”

महाविद्यालय व रुग्णालय स्थापनेचा चार वर्षांचा एकूण अंदाजित खर्च

(रुपये कोटी)

अ. क्र.	खर्चाचा तपशिल	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	चतुर्थ वर्ष	महाविद्यालय व रुग्णालयाचा खर्च (अंदाजित)
१.	किरकोळ दुरुस्तीवरील खर्च	२५.००	००.००	००.००	००.००	२५.००
२.	इमारत व बांधकाम	५०.००	३०.२०	१९.३७	१५.२०	११४.७७
३.	यंत्र सामुग्री उपकरणे	२६.००	२८.००	३५.००	३१.००	१२०.००
	एकूण अनावर्ती खर्च	१०१.००	५८.२०	५४.३७	४६.२०	२५९.७७
४.	महाविद्यालयीन अधिकारी व कर्मचारी	१६.६१	२६.८३	३०.३८	३१.९६	१०५.७८
५.	रुग्णालयीन अधिकारी व कर्मचारी	१४.३२	२६.२७	३२.७७	३७.३२	११०.६८
६.	आवर्ती खर्च (दैनंदिन)	५.८७	७.५१	८.६२	९.०३	३१.०३
७.	बाह्यस्रोत खर्च	३.८६	३.८५	३.८१	३.७९	१५.३१
	एकूण आवर्ती खर्च (चार वर्षासाठी)	४०.६६	६४.४६	७५.५८	८२.१०	२६२.८०
	महाविद्यालय व रुग्णालयाकरिता अंदाजित बाबनिहाय खर्च व वर्षनिहाय मागणी (आवर्ती+अनावर्ती)	१४१.६६	१२२.६६	१२९.९५	१२८.३०	५२२.५७